

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

СУЧАСНА ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Частина III

**Дніпро
2024**

УДК 81'1(477)

С 91

*Ухвалено до друку Науково-методичною радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 19 грудня 2024 р.)*

*Ухвалено до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»
(протокол № 4 від 26.02.2024 р.)*

Сучасна прикладна лінгвістика. Збірник наукових праць. Дніпро: ВВПЗ «ДГУ», 2024. Ч. III. 295 с.

(в авторській редакції)

У збірник увійшли наукові дослідження, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні погляди на прикладну лінгвістику» (14 листопада 2024 року). Тематика статей охоплює актуальні питання щодо розвитку та становлення прикладної лінгвістики.

Матеріали наукових досліджень можуть бути використані у практичній діяльності фахівців вказаних напрямів діяльності та у навчальному і виховному процесах закладів освіти.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лежнєва Тетяна Миколаївна – кандидат юридичних наук, доцент, проректор Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Крашеніннікова Тетяна Валеріївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Нежива Ольга Миколаївна – доктор філософських наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Дудник Олена Володимирівна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Лимар Андрій Петрович – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Холод Ірина Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Негодченко Ольга Петрівна – старший викладач кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

Мірошник Андрій Дмитрович – провідний фахівець відділу організації наукової роботи, міжнародних зв'язків та академічної мобільності Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет»

© ВВПЗ «ДГУ», 2024

© Автори, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	5
Алексєєв Артур. Вплив штучного інтелекту на розвиток психолінгвістичних моделей	6
Андрішко Олег. Інтелектуальні ігри на уроках української мови	12
Варакута Марина. Психолінгвістика тайм-менеджменту: аналіз мовних технік у боротьбі з прокрастинацією	21
Василенко Олена. Формування полікультурної компетентності студентів у сучасному багатомовному середовищі	29
Возняк Ігор. Дотепність і сарказм як словотворчі характеристики сленгової лексики (на матеріалі сучасного німецького сленгу та його англійськомовних відповідників)	36
Возняк Ігор. Лінгвістичний аналіз правових дефініцій як засобу (інструмента) техніки нормопроєктування	48
Дудник Олена. Українізація в добу визвольних змагань 1917-1921 років (регіональний аспект)	58
Зав'ялов Дмитро. Компетентнісний підхід у підготовці здобувача вищої освіти.....	68
Запотічна Роксолана. Integrating language nests into English teaching strategies ..	73
Квітинська Ліана. Семіотика – принципи програмування: небезпеки та забезпечення	80
Кирпита Тамара, Давидова Тетяна, Левицька Світлана. Підтримка студентів із вадами слуху на заняттях з іноземної мови	92
Korsunskia Viktoriia. Die Eisbergmethode in der Kommunikationspsychologie	100
Крашеніннікова Тетяна, Руколянська Наталія, Холод Ірина. Мова як етнічна ознака в суспільстві	113
Леошенко Дмитро. Мова як чинник формування етнічного світогляду	126
Лимар Андрій. Державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. як засіб мовно-культурної асиміляції	133
Лучанінова Ольга. Інформаційно-аналітичне формування здобувачів вищої освіти як особистостей і професіоналів у векторі академічно-педагогічного дискурсу	143
Моргунова Аліна. «Таємна доктрина» О. П. Блаватської як джерело міжкультурної комунікації	149
Мосейко Анжела. Роль юридичної лінгвістики у судовому процесі: аналіз впливу мови на рішення суду	157
Негодченко Ольга. Символічні елементи України в наївному мистецтві	163
Нежива Ольга. Застосування медіації при вивченні іноземної мови	175
Панков Олександр. Інноваційні методи навчання студентів з питань пожежної безпеки на об'єктах з масовим перебуванням людей	184

Пйонтик Вікторія, Романишин Наталія. Концептуалізація російсько-української війни: антропоцентричний вимір в сучасному художньому дискурсі.....	200
Поповський Анатолій. Імперський жезл злочинної Москви – кати, катівні, катування	211
Рева Ірина. Вплив імперського наративу на світосприйняття жителів Росії в умовах російсько-української війни 2014-2024 рр. (на матеріалах відеоблогу «Vox Veritatis»)	220
Романишин Наталія, Лапчук Руслана. Вербалізація емоційних параметрів концептосфери «війна очима цивільного населення» у сучасному українському художньому дискурсі	227
Руколянська Наталія. Лексичний масив сучасної кримінально-процесуальної субмови	234
Сергієнко Наталія. Проблеми і перспективи вивчення української мови як іноземної	241
Сімічева Юлія. Використання штучного інтелекту для підвищення ефективності викладання іноземної мови у ВНЗ	248
Сковронська Ірина. Еміграційні процеси і преса української діаспори США та Канади: причини виникнення й етапи становлення	256
Хмель-Дунай Галина. Збереження культурної спадщини як елемент виховання.....	266
Якубовська Марія, Даньшова Валентина. Система ціннісних наративів особистості в умовах війни як основа ментального здоров'я: на прикладі творчості Ярини Черногуз	274
РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, РЕКОМЕНДАЦІЇ	
Бабій Олег. Довженко: погляд крізь століття	280
Д'Аміко Аліса. Контент міжмовної синергії	282
Лимар Андрій. Реабілітовані історією	284
Сковронська Ірина. Пастух Юрій «Не сушу молодості весла!»	286
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	293

ДЕРЖАВНА МОВНА ПОЛІТИКА РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ У 30 РР. ХХ СТ. ЯК ЗАСІБ МОВНО-КУЛЬТУРНОЇ АСИМІЛЯЦІЇ

Андрій ЛИМАР

кандидат історичних наук, доцент, доцент

кафедри міжкультурної комунікації та соціально-гуманітарних дисциплін

ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет»

У статті розглядаються питання формування і розвитку державної мовної політики радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. як засіб мовно-культурної асиміляції української нації. Розглянуто теоретичні засади мовної політики. Доведено, що державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. мала всі ознаки етноциду, лінгвоциду та непрямого геноциду, які доповнювалися фізичним винищенням українців методами масових політичних репресій та голодоморів. Одним із найважливіших способів соціально-культурного непрямого геноциду стала пропагандистська, інформаційна війна. Підкреслено розбіжності між формально-правовим аспектом радянської державної мовної політики та реальною політичною практикою. Наведено докази нищення здобутків української культури в цілому і мови, зокрема. Простежено зв'язок у проведенні політики русифікації у 1930-х рр. та сучасних реаліях російсько-української війни, яка є концентрованим проявом багатовікової політики геноциду української нації.

Ключові слова: державна мовна політика, мовно-культурна асиміляція, геноцид, етноцид, політичні репресії, Голодомор, русифікація.

The article examines the issues of the formation and development of the state language policy of the Soviet government in Ukraine in the 1930s as a means of linguistic and cultural assimilation of the Ukrainian nation. The theoretical foundations of language policy are considered. It is proved that the state language policy of the Soviet government in Ukraine in the 1930s had all the signs of ethnocide, linguocide and indirect genocide, which were supplemented by the physical extermination of Ukrainians by methods of mass political repressions and famines. One of the most important methods of socio-cultural indirect genocide was propaganda, information warfare. The discrepancies between the formal and legal aspect of the Soviet state language policy and real political practice are emphasized. Evidence of the destruction of the achievements of Ukrainian culture in general and the language in particular is presented. Analogies in the implementation of the policy of Russification in the 1930s are traced, and the modern realities of the Russian-Ukrainian war, which is a concentrated manifestation of the centuries-old policy of genocide of the Ukrainian nation.

Keywords: state language policy, linguistic and cultural assimilation, genocide, ethnocide, political repression, Holodomor, Russification.

Постановка наукової проблеми та її значення. Відповідно до теорії міжкультурної комунікації, мова будь-якого народу є основою його ідентичності та оптимальний спосіб розуміння його культури.

Українська мова, як і будь-яка мова іншого народу, містить власний унікальний спосіб сприйняття та концептуалізації світу. Значення, що виражаються нею, утворюють єдину систему поглядів, колективну філософію

народу, яка є обов'язковою для всіх носіїв мови. Така система у лінгвістиці отримала назву мовної картини світу.

Таким чином, українська мова має важливе значення не тільки як мова спілкування в межах України, а й як дзеркало української культури, мови міжнаціонального та міжкультурного спілкування, що визначає межі української самоідентичності.

Аналіз досліджень проблеми. Вивченню проблеми реалізації державної мовної політики радянської влади в Україні присвятили свої студії такі відомі вітчизняні і зарубіжні дослідники як Дзюба І., Масенко Л., Субтельний О., Шевельов Ю., Шульженко С., Молоткіна В., Касьянов Г. та ін.

Виклад основного матеріалу. Мовна політика завжди є органічною частиною загальнополітичного курсу держави, чи як внутрішня політика по відношенню до тих чи інших класів чи соціальних груп у національно-гомогенній державі чи зовнішня політика щодо тих чи інших країн чи груп країн, чи як, нарешті, національна політика у багатонаціональній державі.

Мовна політика, будучи складовою національної політики, відбиває і ставлення влади до мовного питання, і навіть ступінь автономії народів.

Державна мовна політика радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст. мала всі ознаки етноциду. Якщо характеризувати цю політику в цілому, то вона може проводитись як через політику асиміляції, так і в процесі становлення нових націй через знищення чи зміну самосвідомості старих (або їх частини). Народи, які стали жертвами етноциду, зазвичай втрачають історичну пам'ять або значну її частину, у деяких випадках також свою самоназву, мову, культуру, віросповідання, і асимілюються або займають підлегле, пригнічене становище щодо тих, хто піддав їх етноциду [6].

Узгодженого в міжнародному праві поняття «етноцид» сьогодні не існує, термінологічно це вид державної етнополітики. В міжнародному праві етноцид кваліфікується як порушення норм про расову дискримінацію. Так, у визначенні

геноциду, даному ООН, йдеться про «навмисне створення для будь-якої групи таких життєвих умов, які розраховані на повне або часткове фізичне знищення її».

Свідома політика асиміляції не є фізичним знищенням людей, але результат її проведення для національних меншин, особливо нечисленних, той самий: скорочення (аж до повного зникнення) числа людей, які вважають себе належать до якоїсь національної групи.

Найбільше зусиль у здійсненні політики етноциду докладається для знищення національних мов – лінгвоциду.

Якщо ж при цьому застосовувалися будь-які заходи, розраховані на запобігання дітонародженню в середовищі такої групи, такі дії безпосередньо підпадають під визначення саме геноциду, відповідно до резолюції ООН (260 А (III). Стаття II, пункт d) [6].

Причому дедалі небезпечнішою рисою сучасного етапу розвитку українського суспільства стає тенденція трансформації прямого геноциду на непрямий.

Непрямий геноцид – спрямований вплив (або навмисна бездіяльність) на будь-які групи шляхом зміни природних умов, культурно-історичного середовища, біологічних та економічних факторів тощо, що призводить до створення для групи таких життєвих умов, які можуть призвести (і це був б бажаний результат) до повного чи часткового фізичного її знищення.

Найбільш складною проблемою для сучасних вчених-гуманітаріїв стає виявлення та класифікація форм і способів непрямого геноциду, оскільки цей феномен потребує комплексного дослідження всіх соціальних сфер, навмисне маніпулювання якими призводить до незворотних для людських спільнот негативних наслідків. Сьогодні непрямі форми прояву геноциду фіксуються дослідниками у різних сферах життя та діяльності людей.

Серед них виділяються: спрямоване економічне втручання; спрямована зміна культурно-історичного середовища; біологічне втручання, зокрема і на генетичному рівні; спрямована зміна природних умов та ін. [6]

Спрямована зміна культурно-історичного середовища також у ряді випадків може бути класифікована як непрямий геноцид, близький за своєю формою до етноциду, але не тотожний йому. У етноциді дії обмежуються знищенням культури народу шляхом культурно-мовної асиміляції, при цьому фізичне знищення самого народу не є метою етноциду, але є прихованою передумовою його, оскільки народ, позбавлений власної культури, швидше за все, асимілюється. Класичним прикладом етноциду, який посилювався і прямим геноцидом, є колонізаторська політика Росії у її різних державних іпостасях – від давніх часів до сучасності. У 30-ті рр. ХХ ст. українці стали об'єктом геноциду, який доповнювався етнічним тиском. Методом реалізації такої політики, за умов активного спротиву русифікації, стали масові репресії.

Для непрямого геноциду необхідно провести так звану стадію ідеологічної підготовки – пояснити тим, хто знищуватиме, «вину» тих, кого слід знищити. Тому одним із найважливіших способів соціально-культурного непрямого геноциду є пропагандистська, інформаційна війна. Відбувається маніпулювання свідомістю, керування думками, потребами, поведінкою. Влада над людьми, над їх свідомістю набуває тотального характеру, вона більша, ніж при фізичному впливі. Пропагандистська війна з неадаптованою більшістю світової та національної периферії, як правило, є підготовкою до фізичного насильства та геноциду.

Наслідки такого непрямого за своєю суттю, геноциду особливо небезпечні для світової спільноти, оскільки без різноманіття, без наявності культурних альтернатив культура втрачає запас інформаційної мінливості на майбутнє, здатність до адаптації та до еволюції в нових умовах, що ще не сформувалися.

Це означає, що спрямована зміна культурно-мовного середовища, як форма непрямого геноциду, сприяє формуванню так званого «масового суспільства», що поєднує воедино великі маси людей, особливо у великих містах. Створюється ґрунт для стандартизації, з'являються стандарти в одязі, харчуванні, способі

життя, наслідування загальної моди, поклоніння кумирам і вождям, виникають передумови для уніфікації людей із заснуванням поведінкових стереотипів [6].

У роки радянської влади мовна політика була одним із центральних елементів національної політики. Саме тому будь-яка зміна державного та партійного курсу щодо стратегії взаємодії з народами, що населяли СРСР, трансформувала саму природу розуміння мовного питання. До того ж, крім неоднорідності радянської мовної політики, в її рамках існували неминучі відмінності формального офіційно-ідеологічного компонента, з одного боку, і конкретно-практичної управлінської складової – з іншого, співвідносні одна з одною як належне і існуюче.

Конституція СРСР 1936 р. також суперечила концепції мовного плюралізму. Положення Конституції 1936 р. з питань мовної політики мали лише принципову відмінність, що остаточно закріплювали право визначення статусу мови за політико-територіальними утвореннями, які входили до складу Радянського Союзу. Однак цей формально-правовий аспект не завжди відповідав реальній політичній практиці. З 1930-х років баланс російської та національних мов територіальних одиниць поступово порушувався на користь першої.

На початку 1930-х років головним мотивом згортання українізації стала форсована індустріалізація та централізація управління господарством, які вимагали культурної стандартизації у масштабах усієї держави. У РРФСР було згорнуто українізацію українських районів («Малиновий», «Зелений», «Жовтий», «Сірий» клин); проводилася політика щодо зближення української культури з російською «загальнорадянською». Культурно-мовної асиміляції у формі русифікації зазнала і мова: наприклад, у цей період проводилося зближення українського правопису з російським.

Саме з 1930-х років радянське керівництво запровадило в Україні керовану з Москви і повністю контрольовану партійним апаратом мовну політику, яка, хоч і з тимчасовими послабленнями, лишалася чинною до кінця 80-х років [1].

Нищення здобутків української культури почалось з політичного процесу «Спілки визволення України», на якому було звинувачено 45 провідних учених, письменників та інших представників української інтелігенції, в тім числі Сергія Єфремова, Всеволода Ганцова, Андрія Ніковського, Григорія Голоскевича, Людмилу Старицьку-Черняхівську та інших. Головний удар в цьому наступі було спрямовано проти Всеукраїнської академії наук. Після процесу СВУ уряд ввів цензуру на її видання і почав закривати найдіяльніші її секції. У 1931 р. розпустили історичну секцію М. Грушевського, а самого вченого вислали до Росії, де він у 1934 р. помер. Багато його колег і майже всі учні зазнали переслідувань [8, с. 362].

У 1932–1933 роках по всій території РРФСР українізація була згорнута виходячи з спільної директиви ЦК ВКП(б) і РНК СРСР від 15 грудня 1932 р. Виконання директиви на місцях провели швидко та за кілька тижнів перейшли від українізації до русифікації. Так, вже 28 грудня 1932 року бюро обкому ВКП(б) Центрально-Чорноземної області на виконання спільної директиви ЦК ВКП(б) і РНК СРСР від 15 грудня 1932 року ухвалив такі рішення:

- з 1 січня 1933 року припинити викладання української мови у всіх школах I та II ступенів (крім сьомих груп випуску поточного навчального року);
- з 1 січня 1933 року скасувати всі курси з підготовки вчителів української мови;
- замінити у всіх навчальних планах викладання української мови та літератури на викладання російської мови та літератури;
- з 15 січня 1933 року припинити викладання української мови у педагогічних технікумах (крім третіх курсів);
- ліквідувати Борисівський та Волоконовський українські педагогічні технікуми;
- припинити викладання української мови у Білгородському педагогічному інституті;

– скасувати курси з навчання української мови для технічного складу сільрад [9, с. 176].

26 грудня 1932 року вийшло розпорядження № 59 по Центрально-Чорноземній області, яке ліквідувало українізацію у судочинстві. Цей документ наказував:

- перекласти все діловодство у судах та прокуратурі російською мовою;
- негайно припинити листування українською мовою;
- припинити виплачувати працівникам-українцям будь-які надбавки за роботу українською мовою;
- ліквідувати українську касаційну групу обласного суду [9, с. 178].

Державна політика, спрямована на згортання українізації попереднього десятиліття отримала і своє нормативно-правове обґрунтування.

Офіційно початок масовим репресіям проти української інтелігенції, у першу чергу, письменників і мовників, які були носіями української культури, поклала телеграма Сталіна про припинення українізації та знищення більшості українських письменників, яка з'явилася у 1933 р.

Місце російської мови в освітньому стандарті остаточно було визначено 13 березня 1938 р. у зв'язку з виданням Постанови ЦК ВКП(б) та РНК СРСР «Про обов'язкове вивчення російської мови в школах національних республік та областей». Це рішення поставило крапку у полеміці щодо ролі мови у розвитку радянського суспільства, яка проходила в контексті масштабнішої ідеологічної дискусії про пріоритетність світової революції чи соціалістичного будівництва у межах однієї країни, де перемогу здобув підтримуваний І.В. Сталіним другий підхід.

У 1939 р. політика русифікації була розповсюджена і на західноукраїнські землі. Після приєднання Західної України до СРСР відбулося закриття частини українських та відкриття російських шкіл. Об'єднання УРСР із західноукраїнськими областями, де вживання української мови відзначалось соціальною й функціональною повнотою і де суспільство чинило сильний

колективний опір русифікації, на деякий час загальмувало політику внутрішнього зросійщення української мови.

Після виходу директив активнішими стали кампанії з викриття «українського націоналізму», через що, наприклад, зазнали цькування один із головних ініціаторів українізації, нарком освіти УРСР у 1927–1933 рр. М. Скрипник та письменник М. Хвильовий, що покінчили життя самогубством у 1933 році; наркома освіти А.А. Шумського, який зіграв важливу роль в українізації 20-х рр., було заарештовано у 1933 р. і ув'язнено у Соловецькому таборі за звинуваченням у приналежності до «Української військової організації» [3, с. 188].

Одночасно продовжувалася ліквідація національних районів та національних сільрад. 17 грудня 1937 року Політбюро ЦК ВКП(б) затвердило Постанову «Про ліквідацію національних районів та сільрад», в якій було сказано, що «багато з цих районів було створено ворогами народу зі шкідницькими цілями» та наказувалося «ЦК КП(б) України..., на території яких знаходяться національні райони та сільради, до 1 січня 1938 р. подати до ЦК ВКП(б) пропозиції щодо ліквідації цих районів шляхом реорганізації у звичайні райони та сільради».

Також було частково відновлено позиції російськомовної преси. 17 грудня 1937 року Політбюро ЦК ВКП(б) ухвалило рішення зобов'язати ЦК КП(б)У «організувати з 19 грудня всеукраїнську велику щоденну газету російською мовою як орган ЦК КП(б)У та ВУЦВК. Випускати газету однаковим тиражем із газетою «Комуніст», а також «у місячний термін організувати керівні газети російською мовою. Насамперед мають бути створені російські газети у Харкові, Дніпропетровську, Одесі та Миколаєві» [3, с. 197].

У 1938 році було запроваджено обов'язкове вивчення російської мови в середній школі як одного із предметів. Нестача коштів, вкладених у програму вивчення російської мови, призвела, після ухвалення цього закону, до вкрай низького рівня знання російської мови в неросійських республіках.

28 березня 1938 року центральна більшовицька газета «Правда» розкритикувала Наркомпрос Української РСР. Буржуазні націоналісти, зазначалося у статті, «пустили в обіг шкідницьку «теорійку» про труднощі двомовності». «Теорія» ця полягала в тому, що українським дітям, які вивчають свою рідну мову, важко, мовляв, одночасно навчатись і російській мові. Свідомо нехтуючи досвідом старої російської школи, де викладання двох мов починалося у першому чи другому класі, вони посилено впроваджували цю «теорійку» й у голови педагогів. Недбайливі вчителі отримали «вагомий» аргумент для виправдання неуспішності учнів». Як приклад, згадувався низький рівень підготовки вчителів російської мови: «У січні поточного року під час контрольної сесії вчителів-заочників третього Київського педагогічного технікуму лише один із ста вчителів написав диктант з російської на «посередньо», решта – на «погано» [2, с. 101].

У той самий час відбувалася і стандартизація мови у межах національних республік. Сталін не став скасовувати «автономію» і стверджував, що «маси народу можуть процвітати у справі <...> розвитку лише рідною, національною мовою», і заняття рідною мовою вважалися обов'язковими, хоча на практиці, як бачимо, це часто порушувалося.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, формування й розвиток українсько-російського білінгвізму відбувався під тиском асиміляційної політики Російської імперії в обох її іпостасях – самодержавній і комуністичній. Конфлікт, що характеризує сучасну мовну ситуацію України, поширення на її території двох мов, незсинхронізованість мовного розвитку Заходу і Сходу є наслідком радянської практики русифікації, лінгво-етнічної фіксації та асиміляції, реалізацію яких в Україні полегшувала деяка схожість української мови з російською. Цей стан сформувався як перехідний етап в асиміляційному процесі, спрямованому на витіснення української мови російською, особливо у 30 рр. ХХ ст.

Специфіка української ситуації полягає в тому, що за радянської доби явище спонтанної гібридизації української і російської мов у середовищі урбанізованого селянства супроводжувалася офіційною практикою нівеляції самобутніх рис української мови з метою штучного стимулювання процесів зближення її з російською мовою. За словами Ю. Шевельова, до «класичних» методів асиміляторської мовно-культурної політики, яку провадили різні режими на території України, радянська влада додала власний винахід – урядове втручання у внутрішні закони мови.

Таким чином, державну мовну політику радянської влади в Україні у 30 рр. ХХ ст., за всіма її ознаками і проявами, можна вважати складовою загальної політики геноциду української нації, невід’ємною складовою політики Голодомору. Не тільки фізично знищити українців, а й зітерти пам’ять про їх існування з історії, культури, мови – було і залишається наріжним каменем російської етнічної (у т. ч. мовної) політики і у минулому і у сучасності. Всі російсько-українські війни завжди йшли під ідеологічним гаслом боротьби з українською національною ідеєю, з українською національною ідентичністю.

Список використаної літератури

1. Дзюба І. М. Інтернаціоналізм чи русифікація? Київ : Видавничий дім «КМ Academia», 1998. 276 с.
2. Касьянов Г. В. Українська інтелігенція 1920-х – 30-х років: соціальний портрет та історична доля. Київ: Глобус, Вік; Едмонтон: Канадський інститут Українських студій Альбертського Університету, 1992. 176 с.
3. Масенко Л. Т. Українська мова в соціолінгвістичному аспекті. Дисерт...доктора філологічних наук. Київ, 2005. 391 с.
4. Молоткіна В. Особливості мовної політики радянської влади в Україні: соціокультурний аспект. *Society. Document. Communication. Соціум. Документ. Комунікація*. 2022. № 15. С.82-105.
5. Новородовська Н., Новородовський В. Особливості мовної політики радянської влади в УСРР/УРСР у 1930-х рр. *Ukrainian Litopys*. 2023. Volume 2. С. 64-83.
6. Офіційний сайт Організації Об’єднаних Націй/ URL: <https://www.un.org/ru>
7. Сергій Єфремов. Щоденник. Спогади. Київ : Темпора, 2011. 792 с.
8. Субтельний О. Історія України. Київ: Либідь 1991. 512 с.
9. Шевельов Ю. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і статус. Нью-Йорк; Вид-во «Сучасність», 1987. 295 с.